

Skörd av trädgårdsväxter 2018

Horticultural production 2018

I korta drag

Ett ovanligt år för den svenska trädgårdsodlingen

Året 2018 var ett skördemässigt ovanligt år för flera av de vanligaste trädgårdsgrödorna. Skörden av morot, purjolök, isbergssallat och frilandsgurka var mellan 19 och 36 % lägre än genomsnittet för de fem föregående åren. För isbergssallat och morot berodde den minskade skörden till stor del på dåligt avkastning, något som även drabbade matlök, vitkål och blomkål, om än i något lägre utsträckning. För frilandsgurka och purjolök berodde de lägre skördarna även på minskad skördad areal.

Som kontrast var äppelskörden rekordhög och nådde för första gången över 30 000 ton under 2018, som en följd av en ovanligt hög avkastning. Även skörden av produktgruppen ”annan sallat” – som består av all stor- som småbladig sallat vid sidan av isbergssallat – var ovanligt hög, men för sallaten berodde den ökade skörden främst på en kraftigt ökad skördad areal.

Sett till areal är jordgubbar den största svenska trädgårdsgrödan med en areal om 2 483 hektar år 2018, följd av morot, äpple och matlök med arealer om 1 763, 1 550 respektive 1 220 hektar.

Jörgen Persson, 036 – 15 59 43
statistik@jordbruksverket.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 28 mars 2019.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Stymne, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Bra att veta	3
Växthusodling	3
Frilandsodling	4
Tabeller	6
Teckenförklaring	6
1. Växthusyta och areal för undersökta trädgårdsväxter, 2009–2018	6
2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter, 2009–2018	6
Fakta om statistiken	7
Detta omfattar statistiken	7
Så görs statistiken	7
Statistikens tillförlitlighet	7
Annan statistik	8
In English	9
Summary	9
List of tables	9
List of terms	9

Statistiken med kommentarer

Bra att veta

I den här rapporten redovisar vi arealer och skördar för några av de mest producerade ätliga grödorna i svensk trädgårdsodling. Statistiken omfattar produktionen från alla kända yrkesmässiga odlare av trädgårdsgrödor med en yta om minst 0,25 hektar på friland eller 200 kvadratmeter i växthus. Resultaten baseras på en enkätundersökning som skickades ut till en dryg femtedel av dessa odlare, där vi frågade efter hur stor areal som ägnats åt odling av respektive gröda, samt hur stor skörd man producerat år 2018. Utifrån de insamlade uppgifterna har vi sedan skattat totala arealer och total produktion av respektive gröda.

I texten noteras förändringar i jämförelse med tidigare år eller perioder i de fall dessa kan anses vara statistiskt säkerställda utifrån de skattade värdena och deras medelfel. I detta fall innebär en statistiskt säkerställd skillnad att man med 95 % säkerhet kan säga att förändringarna är en följd av skillnader i data, och inte en följd av urvalsfel i undersökningen. Detta gäller dock inte avkastningsberäkningarna, där vi inte har uppskattat den statistiska osäkerheten. Därför ska skillnader i avkastning beaktas med försiktighet.

Produktionen redovisas i form av bruttoskördar, det vill säga mängden gröda direkt efter skörd innan sortering, tvättning och rensning.

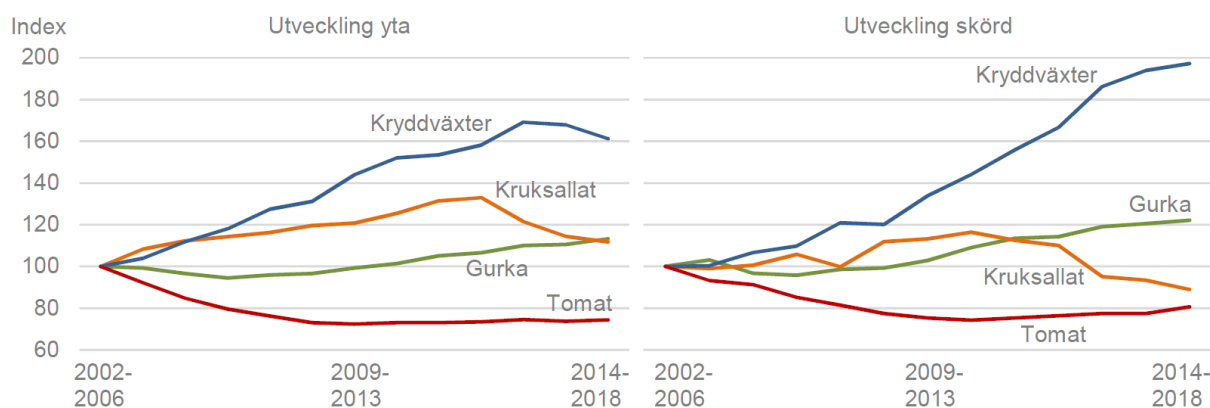
Växthusodling

Undersökningen omfattar växthusodlingen av gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat. Växthusytorna som användes för odling av gurka och tomat under 2018 var 691 200 respektive 404 500 kvadratmeter och var därmed i princip oförändrade jämfört med året före (Tabell 1). Växthusytan för gurka har uppvisat en långsamt ökande trend under det senaste decenniet, medan ytan för odling av tomat har förblivit relativt stabil under samma period (Figur A visar utvecklingen mellan 2002 och 2018 som indexerade femåriga löpande medelvärden).

Växthusytorna för odling av kruksallat och kryddväxter visade inte heller upp några påtagliga förändringar mellan 2017 och 2018 (Tabell 1). Den samlade växthusytan för odling av kruksallat och kryddväxter (som ibland odlas i samma odlingssystem) ökade långsamt mellan åren 2004 och 2013, för att därefter sakta minska något igen (Tabell 1; Figur A).

Figur A. Utveckling för ytor och skördar i växthusodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006.

Vare sig skörden av gurka eller tomat visade upp någon statistiskt signifikant skillnad mellan 2017 och 2018, även om tomat skörden skattades vara drygt en fjärdedel högre 2018 än året innan (Tabell 2). Skattningen för 2018 års skörd var dock relativt osäker, vilket gör att förändringen ska tolkas med

försiktighet. Skörden av kruksallat och kryddväxter minskade marginellt 2018 jämfört med 2017. Sett till det senaste decenniet som helhet var skörden av kruksallat den näst lägsta, medan skörden av kryddväxter istället var den tredje högsta. Den långsiktiga trenden för skörd av kruksallat tycks vara fallande, medan den för kryddväxter istället är uppåtgående (Figur A).

Avkastningen för gurka var 43,1 kg per kvadratmeter 2018, vilket är något lägre än genomsnittet för de senaste 10 åren. Avkastningen för tomat var hela 45,0 kg per kvadratmeter, men ska betraktas med försiktighet eftersom skattningarna för tomatodlingen är förhållandevis osäkra. Den samlade avkastningen för kruksallat och kryddväxter var 411 krukor per kvadratmeter, vilket var i linje med avkastningen de senaste 3 åren, men 13 % högre än genomsnittet för de senaste 10 åren (Tablå A).

Kryddväxter och kruksallat odlas till stor del i rörliga system vilket leder till att den totala odlade ytan skiljer sig markant från den växthusyta som presenteras här och att beräkningarna av avkastning därför kan vara missvisande för dessa grödor.

Tablå A. Avkastning för växthusgrödor år 2002–2018

	5-årigt medelvärde			2017	2018
	2002–2006	2007–2011	2012–2016		
Gurka (kg/kvm)	40,9	42,1	44,3	45,7	43,1
Tomat (kg/kvm)	36,6	38,7	38,1	35,9	45,0
Kruksallat+kryddväxter (st/kvm)	..	330	359	420	411

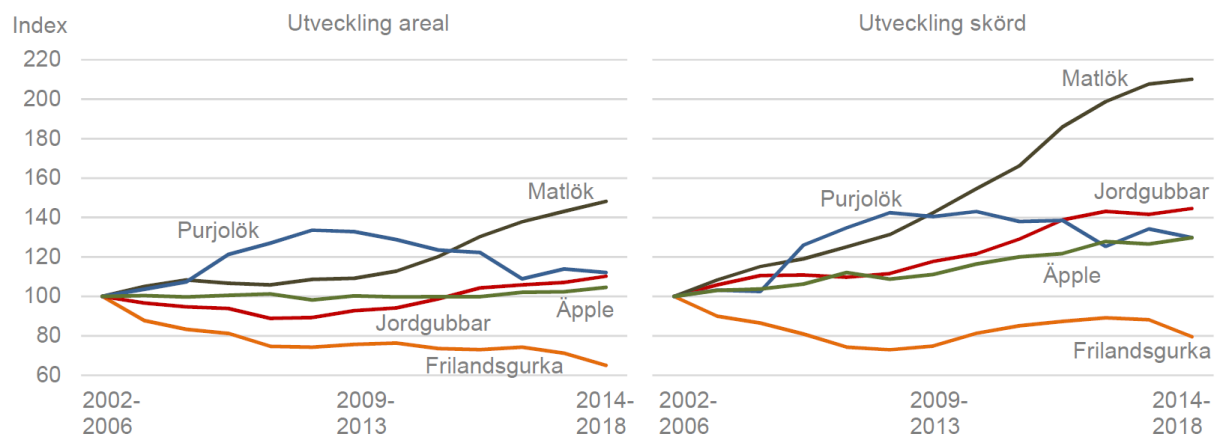
Anm. "Kruksallat+kryddväxter" motsvarar den sammanräknade avkastningen för kruksallat och kryddväxter. Avkastningen för kryddväxter och kruksallat är att betrakta som osäker, eftersom den baseras på växthusyta och inte på den faktiska odlade ytan.

Frilandsodling

Sedan en lång tid tillbaka är jordgubbar, morot och äpple de tre trädgårdsgrödor som odlas på störst areal i Sverige, med skördade arealer om 2 483, 1 763 respektive 1 550 hektar år 2018 (Tabell 1). Arealmässigt stod produktkategorin "annan sallat" (som innefattar alla sallatssorter vid sidan av isbergssallat, oavsett bladstorlek) för den största förändringen mellan 2017 och 2018, då den skördade arealen gick från 679 till 842 hektar, en ökning med 24 %. Som kontrast minskade den skördade arealen av frilandsgurka med 20 % under samma period. Sett i ett längre perspektiv har de skördade arealerna för matlök och jordgubbar ökat påtagligt under det senaste decenniet, medan arealerna för frilandsgurka och purjolök istället minskat (Figur B; Tabell 1).

Figur B. Utveckling för arealer och skördar i frilandsodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006. Endast vissa grödor visas.

Om man ser till producerad mängd var morot den största ätbara trädgårdsgrödan 2018 med en skörd på 92 500 ton, följd av matlök, äpple och isbergssallat med skördar på 53 000, 30 600 respektive 17 800 ton.

Flera frilandsgörödor uppvisade ovanligt låga skörödar 2018. Det gällde framför allt gurka, isbergssallat, purjolök och morot vars skörödar var 36, 30, 25 respektive 19 % lägre än genomsnittet för de fem föregående åren. För gurka och purjolök var skördeminskningen till största delen ett resultat av minskad odlad areal, men för isbergssallat och morot, samt i viss mån matlök, vitkål och blomkål tycks även de dåliga odlingsförhållanden som rådde under 2018 ha påverkat avkastningen negativt (Tablå 2).

Ett par görödor gick mot strömmen och visade istället på starkt ökade skörödar 2018. Äppelskörden var rekordhög och landade på 30 600 ton, framför allt som en följd av en markant ökad avkastning. Skörden av ”annan sallat” var även den ovanligt hög, dels som en följd av ökad avkastning, men även som ett resultat av en påtaglig ökning av den skördade arealen (Tablå 2).

Sett i ett längre perspektiv har produktionen av framför allt matlök, jordgubbar och äpple ökat rejält. Medan produktionen – mätt som femåriga genomsnitt – av såväl jordgubbar som äpple har gått upp med ungefär 45 respektive 30 % mellan 2002 och 2018, har lökproduktionen ökat till mer än det dubbla under samma period (Figur B). Ingen av de undersökta görödnorna har visat upp någon drastiskt sjunkande produktion under perioden, men de genomsnittliga skördarna för frilandsgurka och vitkål var 21 respektive 12 % lägre under perioden 2014–2018 jämfört med 2002–2006.

Tablå B. Avkastning i ton per hektar för frilandsgörödor år 2002–2018

	5-årigt medelvärde			2017	2018
	2002–2006	2007–2011	2012–2016		
Blomkål	16,6	17,8	17,1	17,6	16,3
Broccoli	7,8	8,7	8,9
Gurka	49,1	48,1	58,8	59,5	59,4
Isbergssallat	24,1	23,5	25,3	23,6	19,5
Annan sallat	9,5	8,1	9,7
Jordgubbar	5,0	6,2	6,7	6,5	6,2
Matlök	33,0	39,9	47,6	49,7	43,4
Morot	53,5	54,9	59,7	64,1	52,5
Purjolök	25,9	27,6	29,8	28,6	29,4
Sparris	1,5	1,5	1,4
Vitkål	42,1	44,9	43,4	48,5	42,3
Äpple	13,8	15,3	17,3	14,4	19,7

Tabeller

Teckenförklaring

Legend

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too uncertain for publication

1. Växthusyta och areal för undersökta trädgårdsväxter, 2009–2018

1. Area for crops included in survey, 2009–2018

Gröda	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Relativt medelfel 2018
Växthusyta (kvadratmeter)											
Gurka	524 700	630 100	605 700	656 300	608 900	634 600	671 800	712 500	670 000	691 200	4 %
Kruksallat	43 100	49 000	69 900	62 800	54 400	56 200	52 600	44 100	47 200	48 400	0 %
Kryddväxter	91 100	91 000	77 100	103 400	116 300	95 500	105 700	111 700	99 400	95 300	0 %
Tomater	367 800	370 500	349 400	421 000	388 100	367 800	379 200	375 900	401 300	404 500	11 %
Odlad frilandsareal (hektar)											
Blomkål	266	225	293	289	335	392	355	325	421	393	8 %
Broccoli	255	308	375	362	335	338	8 %
Gurka	182	156	160	159	168	152	150	175	126	101	8 %
Isbergssallat	1 149	1 052	1 128	1 112	1 111	1 168	1 063	993	968	915	1 %
Annan sallat	619	591	589	679	842	1 %
Jordgubbar	1 902	1 861	2 130	2 225	2 152	2 399	2 459	2 301	2 369	2 483	5 %
Matlök	844	865	1 017	1 036	1 007	1 152	1 294	1 333	1 264	1 220	13 %
Morot	2 008	1 474	1 927	2 135	1 767	1 942	2 006	1 997	1 702	1 763	6 %
Purjolök	207	162	181	116	120	175	154	99	147	109	20 %
Sparris	155	154	179	151	150	6 %
Vitkål	333	429	428	376	365	354	325	387	338	338	22 %
Äpple	1 435	1 494	1 371	1 517	1 386	1 444	1 494	1 537	1 532	1 550	7 %

2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter, 2009–2018

2. Production of crops included in survey, 2009–2018

Gröda	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Relativt medelfel 2018
Bruttoskörd (ton eller 1000-tal styck)											
Gurka (ton)	22 700	27 000	26 800	28 700	27 900	28 200	28 000	32 600	30 600	29 800	4 %
Kruksallat (1000 st)	16 700	14 600	25 900	15 200	16 300	13 800	12 600	14 600	13 900	12 900	0 %
Kryddväxter (1000 st)	27 400	32 400	25 900	38 700	42 300	41 200	44 900	48 400	47 700	46 100	0 %
Tomater (ton)	13 600	13 800	13 500	14 500	15 100	14 600	14 800	14 600	14 400	18 200	14 %
Bruttoskörd (ton)											
Blomkål	5 000	4 100	5 800	5 300	5 600	6 800	6 000	5 300	7 400	6 400	2 %
Broccoli	2 100	2 600	3 300	2 300	2 900	3 000	4 %
Gurka	7 900	7 900	8 700	8 000	10 600	10 000	9 100	9 600	7 500	6 000	10 %
Isbergssallat	28 500	24 100	25 800	33 400	26 200	29 800	24 000	24 200	22 800	17 800	0 %
Annan sallat	5 400	5 800	5 800	5 500	8 200	3 %
Jordgubbar	11 700	11 500	12 700	16 300	13 800	15 800	16 800	15 000	15 500	15 400	6 %
Matlök	37 000	36 900	41 600	50 400	49 600	53 300	64 600	59 400	62 800	53 000	15 %
Morot	122 600	83 000	104 900	128 700	112 800	119 000	115 600	111 600	109 100	92 500	5 %
Purjolök	6 100	4 800	5 000	2 800	3 900	5 300	4 900	2 900	4 200	3 200	6 %
Sparris	200	230	280	220	210	8 %
Vitkål	18 000	20 800	17 800	16 300	16 800	15 900	14 500	14 900	16 400	14 300	19 %
Äpple	21 000	23 500	20 700	23 400	27 400	24 600	25 300	26 800	22 100	30 600	9 %

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Statistiken omfattar alla kända odlare som år 2018 bedrev yrkesmässig odling av trädgårdsgrödor på en yta om minst 0,25 hektar friland, eller 200 kvadratmeter växthus.

Uppgifter gällande kalenderåret 2018 gällande antingen växthusyta, skördad frilandsareal samt produktion (i vikt eller antal) inhämtades för:

- Växthusodlad gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat
- Frilandsodlad blomkål, broccoli, gurka, isbergssallat, annan sallat (stor- och småbladig), jordgubbar, matlök (gul och röd), morot, purjolök, sparris, vitkål samt äpple

Så görs statistiken

En frivillig enkätundersökning skickades via post ut till ett urval företag som tidigare odlat trädgårdsväxter eller som registrerats för trädgårdsodling i Jordbruksverkets statistiska Lantbruksregister eller administrativa stödregister, samt till företag som registrerat trädgårdsodling i någon form i Statistiska centralbyråns företagsregister. Den totala populationsramen (det antal företag som urvalet gjordes från) bestod av 3 135 företag, av vilka en femtedel (617 stycken) fick sig tillskickat enkäter.

I syfte att täcka en så stor andel av den faktiska odlingen som möjligt gjordes ett stratifierat urval, där samtliga av de största kända företagen för respektive gröda undersöktes, medan mindre sedan tidigare kända producenter urvalsundersöktes. Ytterligare urvalsgrupper (strata) inkluderade bland annat ett urval trädgårdsföretag utan tidigare känd produktion av de aktuella grödorna.

De företag som inte svarat på enkäten inom 7 veckor (och en påminnelse via post) kontaktades per telefon för att inhämta uppgifterna. För vissa företag som inlämnat ofullständiga uppgifter (partiellt bortfall), kompletterades dessa i möjlig mån också via telefonkontakt. I de fall detta inte var möjligt imputerades medelvärden för respektive odlingar i samma storleksordning av respektive gröda. I de fall vi inte kunde få kontakt med företag som med säkerhet bedrev trädgårdsodling 2018, imputerades senast kända värden för respektive grödor.

Efter imputeringar viktades resultaten från inkomna data upp genom rak uppräknings inom respektive stratum och summerades för att få fram total areal och produktion för respektive gröda.

Statistikens tillförlitlighet

Undersökningen är behäftad med täckningsfel, urvalsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. Övertäckningen kan inte fastställas i denna undersökning, men skulle påverka resultaten i mycket liten utsträckning. Undertäckning förekom endast i den mån det fanns nystartad trädgårdsodling som inte registrerats i någon av våra använda källor under 2018.

Urvalsfel kan enbart förekomma i de strata där urval gjorts, som omfattar 2 765 av populationsramens 3 135 företag. Urvalet inom respektive stratum gjordes slumpmässigt, varför eventuella urvalsfel torde vara små. Totalt svarade 446 av de 617 företagen i urvalet på undersökningen, vilket innebär ett svarsbortfall om 28 %. Utöver dessa företag totalimputerades ytterligare 128 företag, vilket resulterade i ett slutligt totalt bortfall om 7 %. Den lägsta svarsfrekvensen i något enskilt stratum uppgick till 44 %. Bortfallet komparerades genom rak uppräknings av resultaten inom respektive stratum.

Av de inkomna svaren saknade 2 % enstaka uppgifter (partiellt bortfall). Detta tyder på att efterfrågade data var enkla för brukarna att uppskatta, vilket antyder att mätfelet var relativt litet. Till synes orimliga angivna värden har kontrollerats och i förekommande fall korrigerats. Som helhet uppskattas mätfelet ha liten inverkan på resultaten. Bearbetningsfel kan förekomma genom felaktig digitalisering av data, felaktiga imputeringar och felaktiga beräkningar. Korrekturläsning av såväl data som beräkningar har skett löpande vid ett flertal tillfällen under dataanalysen, varför inmatnings- och beräkningsfel uppskattas vara små. Data innehåller dock enstaka relativt stora imputeringar, vilket gör att bearbetningsfelet ändå kan ha betydelse för enstaka grödor.

Medelfelet för de redovisade resultaten uppgick till maximalt 22 % för arealdata och 19 % för produktionsdata (Tabell 1 och 2). Medelfelet är ett mått på de redovisade uppgifternas precision och täcker de felaktigheter som urvals- och bortfallsfel kan ge upphov till. Utifrån medelfelen kan ett 95-procentigt konfidensintervall beräknas enligt följande exempel: för den redovisade produktionen av tomat kan man med 95 % säkerhet säga att det sanna värdet ligger i intervallet 13 300–23 100 ton tomat, det vill säga: $18\,200 \pm (1,96 \times 13,6 \% \text{ medelfel} \times 18\,200)$. I detta konfidensintervall ingår dock inte effekterna av undertäckning, mätfel och bearbetningsfel.

I det här Statistiska meddelandet noteras skillnader mellan enskilda års areal eller produktion i de fall då värdenas 95-procentiga konfidensintervall inte överlappar med varandra. Detta utgör en konservativ metod för att jämföra värden utifrån en signifikansnivå på 5 %, i vilken risken att peka ut en förändring som inte är sann (så kallade typ II-fel) är relativt liten, men risken att missa en del faktiska skillnader istället är något större (typ I-fel).

Annan statistik

Trädgårdsproduktion 2017, JO 33 SM 1801

Trädgårdsundersökningen 2017, JO 28 SM 1801

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i dokumenten ”Kvalitetsdeklaration” och ”Statistikens framställning” som publiceras tillsammans med detta Statistiska meddelande.

In English

Summary

If you would like to download the publication in PDF format, then please click on the link “Första sidan – I korta drag” above, then click on the link “Hela publikationen (PDF)”.

The year 2018 was an unusual harvest year for several Swedish horticultural crops. The harvest of carrot, leek, iceberg lettuce and gherkin was between 19 and 36 % lower than the average for the five preceding years. For iceberg lettuce and carrot, the decreased production was largely due to low yields, which also affected the harvest of onions, white cabbage and cauliflower, albeit to a lower extent. For gherkin and leek, the low harvest was also an effect of a decrease in harvested areas.

In contrast, the harvest of apples in 2018 was record-high and reached above 30 000 metric tonnes for the first time as a result of an unusually high yield. The harvest of other lettuces than iceberg lettuce was also remarkably large as a combined result of a large increase in harvested area and high yields.

From an area perspective, strawberries constitute the largest Swedish horticultural crop, with an area of 2 483 hectares in 2018, followed by carrot, apple and onions, which exhibit areas of 1 763, 1 550 and 1 220 hectares, respectively.

List of tables

Legend	6
1. Area for crops included in survey, 2009–2018	6
2. Production of crops included in survey, 2009–2018	6

List of terms

Annan sallat	Lettuce (except iceberg lettuce)
Areal	Area
Blomkål	Cauliflower
Broccoli	Broccoli
Friland	Open ground
Gurka (friland)	Gherkin
Gurka (växthus)	Cucumber
Hektar (ha)	Hectare
Isbergssallat	Iceberg lettuce
Jordgubbar	Strawberries
Kruksallat	Potted lettuce
Kryddväxter	Aromatic plants
Kvadratmeter (kvm)	Square meters
Matlök	Onions
Medelfel	Standard error
Morot	Carrot
Purjolök	Leek
Skörd	Harvest
Sparris	Asparagus
Stycken (st)	Pieces
Tomat	Tomato
Vitkål	White cabbage
Växthus	Greenhouse
Äpple	Apple